

ԼՈՒՐԵՐ

ԱՄՆ Կ'ՈՒԾՔ ՄԵԾԳՆԵԼ Հայաստանի Հետ Կապերը Անվտանգութեան Ասպարէզին Մէջ. Ծերակուտական Պեն Քարտին

«Մենք այստեղ ենք՝ ցոյց տալու, որ ձեր բարեկամն ենք»: Հայաստանի Ազգային ժողովին մէջ իր գլխաւորած երկուսակցական պատուիրակութեան եւ հայ գործնկերներու հանդիպումէն յետոյ համատեղ ասուլիսին այս մասին յայտնեց Մերիլենտ նահանգէն ծերակուտական Պեն Քարտինը:

«Մենք կ'ուղենք ամրապնդել մեր գործընկերութիւնը, բայց այստեղ ըլլալով՝ կը տեսնենք անվտանգային մարտահրաւէրները, որ կան ձեզի համար: Միջազգային աջակցութիւնը, որ կայ ռազմական առումով, ձեզի համար սահմանափակում է», - նշեց ծերակուտականը:

Հստ անոր՝ երկու երկիրներուն միջեւ յարաբերութիւններու կարգաւորումը անհրաժեշտ է, բայց պէտք է ըլլայ նաեւ հաշուեսուողականութիւն փախստականներու առումով, պէտք է ըլլայ մշակութային ժառանգութեան պահպանման հարցը:

«Կ'ուղենք մեծցնել կապերը

Ծերակուտական Պեն Քարտին անվտանգութեան, տնտեսական, քաղաքական ասպարէզներուն մէջ: Մենք պիտի փորձենք ուղիներ վերհանել, որոնցով կրնանք աւելի խորացնել այն յառաջընթացը, որ ունեցած էնք: Այս գործընկերութիւնը կարեւոր է ոչ միայն ԱՄՆ-ի, այլեւ ժողովրդավարական երկիրներուն համար», - ըստ ան:

Պայրամով՝ Խաղաղութեան Պայմանագրի Ստորագրման Նախապայմանի Մասին

«Մենք շատ նպատակներ ունինք: Մեր երկրի ինքնիշխանութեան սպառնալիքներու վերացումը առաջնահերթ խնդիր է»: Այս մասին լրագրողներուն ըստ է Ատրպէճանի արտաքին գործերու նախարար ձէցուն Պայրամովը:

Ատրպէճանի ԱԳՆ ղեկավարը խօսած է նաեւ Հայաստանի հետ յարաբերութիւններու կարգաւորման գործընթացին ներկայ վիճակին մասին.

«Հասարակութիւնը պարբերաբար կը տեղեկացուի Հայաստանի հետ խաղաղութեան օրակարգի առաջնահերթութիւններուն մասին: Համաշխարհային հանրութիւնը գիտե, որ «բռնագրաւման» փաստը, որ տեղի ունեցած է տասնամեակներ, վերացուած է: 2021-ի Ցունուարին նախագահ իլհամ Ալիեւը Հայաստանին բացայաց առաջարկած է խաղաղութեան օրակարգ: Խաղաղութեան պայմանագրի քննարկման վերաբերող բաց հարցերու թիւը զգալիորէն կրճատուած

Ատրպէճանի արտաքին գործերու նախարար ներկայութեան Պայրամով

է: Ցաւօք, Հայաստանի Սահմանադրութեան մէջ դեռեւս կան տարածքային յաւակնութիւններ Ատրպէճանին նկատմամբ: Խաղաղութեան լիարժէք ձեռք բերման համար այս գործոնը պէտք է վերացուի»:

Ատրպէճանցիներուն Գրեթէ 84 Տոկոսը Կողմէ Հայաստանի Հետ Խաղաղութեան Համաձայնագրի Ստորագրման

Ատրպէճանի Հնկերաբանական հետազոտութիւններու կեդրոնի հարցումներուն համաձայն՝ ատրպէճանցիներուն գրեթէ 84 տոկոսը կողմէ Հայաստանի հետ խաղաղութեան համաձայնագրի ստորագրման:

Հարցումին, թէ «կ'աջակցիք արդեօք Ատրպէճանի եւ Հայաստանի միջեւ խաղաղութեան համաձայնագրի ստորագրման», հարցուածներուն 83,8 տոկոսը դրական պատասխան տուած է, 13,5 տոկոսը դէմ արտայատուած է, 2,7 տոկոսը դուռարացած է պատասխանէլ:

Հարցումը կատարուած է Ցունիս ամսուն, Ատրպէճանի 12 շրջաններու մէջ, 1152 քաղաքացիներու շրջանակին մէջ:

Հնկերաբանական հետազոտութիւններու կեդրոնը յայտարարած է, որ «այս թեմայով կացացուած նախորդ հարցումներուն արդիւնքները մէզ թոյլ կու տան նշելու խաղաղութեան համաձայնագրի ստորագրման հարցով հասարակութեան դրական միտումը»:

Հայաստանը կը յայտարարէ, որ պատրաստ է մէկ ամսուան մէջ ամբողջացնելու եւ ստորագրելու հայ-ատրպէճանական խաղաղութեան պայմանագրի, Պաքուն, սական, կը պնդէ՝ եթէ Հայաստանի Սահմանադրութիւնը չփոփոխուի, խաղաղութեան պայմանագրին կնքումը ուղղակի անհնար է: Հայաստանը սա միջամտութիւն կը համարէ երկրի ներքին գործերուն:

Տեղի Ունեցած է Հայաստանի Անվտանգութեան Խորհուրդի Նիստ

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի եւ նախագահ Վահագան Կահագնաշատուրութեանի նախակցութեամբ Անվտանգութեան Խորհուրդը նիստը

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի գլխաւորութեամբ տեղի ունեցած է Անվտանգութեան Խորհուրդի հերթական նիստը:

Նիստի ընթացքին քննարկուած առնչութեան առնչութեանը ընթացրել:

Թացիկ բարեփոխումներուն եւ միասնական կառավարման ինքնքնաշխատ համակարգի, ինչպէս նաեւ կենսաբանական անվտանգութեան առնչութեան հարցեր:

«Յոյսով Ենք՝ Երեւանն Ու Պաքուն Կը Հասկնան ՆԱԹՕ-ի Բաղադրատոմսերու Կործանարար Հետեւանքները». ՈՂ ԱԳՆ

Ռուսաստանի Արտաքին գործերու նախարարութիւնը յոյսով է, որ Երեւանն ու Պաքուն կը հասկնան Հայաստանին կովկասի մէջ կայտնութիւնն ու անվտանգութիւնը կրնան եւ պէտք է ապահովեն իրենք՝ տարածաշրջանակի երկները, տարածաշրջանակի վերաբերութիւնն ու ապահուածութիւնն մէջ:

Ռուսաստանի ԱԳՆ Տեղեկատուութեան եւ մամուլի բաժանումը մունքային կովկասի մէջ նոր բաժանարար գիծերու ի յայտ գալուն եւ կործանարար հետեւանքներ պիտի ունենայ տարածաշրջանին, այլեւ ընդհանուր երասիական անվտանգութեան համար: Յոյսուն ոչ միայն տարածաշրջանին է ապահուածութիւնն ու ապահուածութիւնն մէջ:

«Սա կը խորացնէ լարուածութիւնը երկու հանրապետութիւններուն միջեւ, չի նպաստեր հայ-ատրպէճանական երկխօսութեան, կը հարաբէ սպառագինութիւններու մրցավագք տարածաշրջանին մէջ», - ըստ ան:

Այս կրկին կրկնած է Մուսկուալի գիրքորոշումը առ այս, որ Պաքուն եւ Երեւանի միջեւ յարաբերութիւններու կարգավորման համապահակ հիմքը կը մնայ 2020 եւ 2022 թուականներու եռակողմ պայ-

մանաւորուածութիւններու համար: Մուսկուալի համապահական կողմէ իրենց բաղադրատոմսերու պարտադրումը, որ հեռու է տարածաշրջանին կովկասի մէջ նոր բաժանարար գիծերու ի յայտ գալուն եւ կործանարար հետեւանքներ պիտի ունենայ տարածաշրջանին է ապահուածութիւնն ու ապահուածութիւնն մէջ:

Այս ՆԱԹՕ-ի գագաթաժողովին (Ցուլիս 9-11) Հայաստանի եւ Ատրպէճանի հրաւելը գնահատակութիւնները ընդունելի են պահանձնական անվտանգութեան առնչութեան մէջ: Յոյսուն եւ Երեւանը լաւ կը հասկնան ատիկա», - ըստ ան:

Փաշինեան Շնորհաւորած է Պայտընին

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան շնորհական ուղերձ յղած է Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու նախագահ ծօ Պաքունին՝ Անկախութեան օրուան առթիւ:

Իր ուղերձին մէջ Փաշինեան, մասնաւորապէս, նշած է, որ Միացեալ Նահանգներու ստեղծման հիմքին դրուած ազատութեան, արդարութեան եւ ժողովրդավարութեան համընդհանուր արժէքները, ինչպէս նաեւ Անկախութեան ուղարկութիւնը մէջ արտացոլուած գաղափարները կը շարունակեն ոգեշնչման եւ քաջալերանքի աղբիւր ըլլալ ամբողջ աշխարհին մէջ:

Հնդգծելով, որ Հայաստանը մէծապէս կը կարեւոր Միացեալ Նահանգներու դերը տարածաշրջանին մէջ խաղաղութեան հաս-

տատման գործընթացին մէջ եւ խորապէս կը գնահատէ ԱՄՆ-ի աջակցութիւնը Հայաստանի Հանրապետութեան ինքնիշխանութեան, անկախութեան, ժողովրդավարութեան, տարածաշրջանական ուղարկութիւններու կովկասի ամբաջական պահանձնական անվտանգութեան առնչութեան մէջ:

Փաշինեան վատահութիւնը յայտնած է, որ Երեւան-Ռազմական շարունակական ու ամրապնդակցութիւնը պիտի ապահուածութիւնը պահպահի բարեկեցիկ ապահագաղութեան առնչութեան մէջ:

Հայաստանն Ունի Խաղաքարտեր, Որոնք Դեռ Ամբողջութեամբ Չի Խաղարկել. Ֆրանսացի Քաղաքագէտի Հարցազրոյցը

ԼԻԼԻԹ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Հարաւային կովկասի ներկայ
աշխարհաքաղաքական դրութիւնն
ու զարգացումները, տարածաշր-
ջանի եւ տարածաշրջանից դուրս
ուժերի մրցակցութիւնը, երբեմն՝
առճակատումը, միջազգային հան-
րութեան եւ մասնագէտների ու-
շադրութեան կենտրոնում են: Ինչ-
պէ՞ս են գնահատում տարածաշր-
ջանում առկայ իրավիճակը օտա-
րերկրացի քաղաքագէտները, ինչ-
պէ՞ս են մեկնաբանում Հարաւա-
յին կովկասում մասնաւորապէս
Ռուսաստանի, Թուրքիայի, Իրա-
նի, Արեւմուտքի, Խորացէլի եւ
այլոց գործողութիւններն ու նպա-
տակները:

Պրիւսելում «Արմէնպրես»-ի թղթակցին տուած հարցազրոյցում աշխարհաքաղաքականութեան ֆրանսացի մասնագէտ, Փարբիղ քաղաքագիտական ֆակուլտետի դասախոս Ֆրեդերիկ Անսելն անդրադարձել է Հարաւային Կովկասում ընթացող գործընթացներին, վերլուծել իրավիճակն ու յետագայ հնարաւոր զարգացումները: Անսելի խօսքով՝ թէպէտ այսօր աշխարհաքաղաքական կոնյունկտուրայում Հարաւային Կովկասը հետաքրքիր է, բայց այն շատ հեռու է կեդրոնական կամ կարեւոր լինելուց: «Այսօր գլուպալ հիմնական խնդիրները չնդկա-խաղաղ Ովկիանոսեան տարածաշրջանում են, ինչոր չափով Մերձաւոր Արեւելքում, գուցին նաև Քաջմիլը, Ափրիկի որոշ տարածքներ յաւելենք: Բայց պարզ է, որ Կովկասն այս պահին առաջնահերթութիւն չէ խոչըր իսպացողների համար եւ այդպիսին չի դառնայ: Հարաւային Կովկասում միջուկային հարց ամէն դէպքում չկայ, կան իրացուող բնական ռեսուրսներ, հիմնականում բա-

ւականին թուլ: Ասրպէջճանում կայ բնական գազ եւ դեռ մի քիչ նաւթ, բայց վրաստանում եւ Հայաստանում՝ զրեթէ բացակայում են վաճառուղող ուսուրաները: Շատ փոքր ժողովրդագրութեան հետ գործ ունենք: Այստեղ, գուցէ, մտածենք իրանի մասին, որը, ի հարկէ, տարածաշրջանային տէրութիւն է: Թուրքիան, այս, բայց միայն ՆԱԹՕ-ի շրջանակներում: Եթէ մի օր թուրքիան դուրս գայ ՆԱԹՕ-ից, ես իրականում չեմ տեսնում, թէ ինչպէս այն կը համարուի իրական տէրութիւն: Ուուսաստանը, այսո... բայց Ուուսաստանին աւելի շատ հետաքրքրում է Հիւսիսային կովկասոր,

ծելով, թէ խաղի աւարտին Հայաստանը կամ Ատրպէջճանը կը յաղթեն մէկ շաբաթում, 2 շաբաթում, մէկ ամսում, 2 ամսում։ Նման հաշուարկներն ու վերլուծութիւններն անիմաստ են։ Հակածարտութեան մասին մենք պէտք է մտածենք շատ աւելի երկար ժամանակի ընթացքում, եւ այս տեսանկիւնից Հայաստանն ունի խաղաքարտեր, որոնք դեռ ամբողջութեամբ չի խաղացել։ Ընդհակառակը, Ատրպէջճանն ու Թուրքիան ացդ առումով ունեն կառուցուածքային լուրջ թուլութիւններ, որոնք դեռ իրականում չեն արտայալուսել, բայց կարող են փոփոխել ուժերի յարաբերակցութիւնը», - կարծում է քաղաքագէտը։

Ֆրեղերիկ Անսելն իր վերջին՝ «Ուժի ուղիները. Աշխարհաքաղաքականութիւնը XXI դարում» գրքում կարեւորում է աշխարհագրութիւնը միջազգային քաղաքականութեան մէջ: Խօսում է Հայաստանի մասին եւ ասում, որ Մելրին աշխարհագրորէն գրաւիչ եւ կենսական նշանակութիւն ունի Հայաստանի համար եւ հանդիսանում է Հայաստանի կարեւոր ուժը: Հարցին, թէ ինչ կը լինի, եթէ ատրպէց-ճանա-թուրքական տանղեծին, որն ամէն զնով փորձում է չէզոքացնել այդ ուժը՝ պահանջելով այսպէս կոչուած «Զանգեզուրի Սիջանցք», յաջողուի ձեռք բերել այն, քաղաքագէտը պատասխանեց, որ այդ հիպոթեզին չի հաւատում: «Արցախի պարագան ուրիշ էր, 1920-ականներին Ստալինը ստեղծեց պայմաններ, որոնք երաշխաւորում էին, որ վէճի իրական տեղ կայ: Դա այդպէս չէ ինքնիշխան Հայաստանի Հանրապետութեան դէքքում՝ իր միջազգայնօրէն ճանաչուած 1991 թուականի սահմաններով: Թուրքիան բացարձակապէս չի ցանկանում դուրս մղուել ՆԱԹՕ-ից, դա

միանցանակ է, ես դրանում միանցամքայն համոզուած եմ, ուստի նառչ մի կտրուկ քայլ չի անի այս հարցում: Ասրպէցնանն էլ պարտաւորուած չէ նման նկատառուածներով: Աւելին, նրա վարչակարգը չափազանց աւտօրիտար եւ ընտանեկան է, եթէ ոչ անհատական, ինչը չի կարելի ասել թուրքիայի մասին՝ չնայած էրդողանի կողմից շատ ուժեղ աւտօրիտար ճնշուածներին: Այստեղ մենք այլ օրինաչափութեան վրայ ենք: Եթէ Ասրպէցնանը ուազմական միջամտութիւն իրականացնի ինքնիշխան մի երկրում, կը յայտնուի շատ կոշտ քննադատութեան տակ ոչ միայն եւրածիութեան, այլ նաև պետութիւնների մեծ մասի կողմից: Կարծում եմ՝ իրանի կողմից: Կարծում եմ՝ Ասրպէցնանը չի կարող իրեն թոյլ տալ դա: Ռուսաստանի վրայ շատ թանկ է նստում ներխուժուածն Ռւկրանիա, բայց այն զեռութանաւո՞ւ (ինչու՞ որովհետեւ

դիսասուս է (րսչո՞ւ, որովզետեւ
Ռուսաստանն ունի նաւթի եւ
բնական գաղի առաջին պաշար-
ներն աշխարհում, եւ որ նրա
վրայ չի կարելի յարձակուել իր
միջուկային գինանոցի պատճա-
ռով), բայց դա բացարձակապէս
ացրպէս չէ Ատրպէճանի դէպ-
քում», - ասաց աշխարհաքաղա-
քականութեան մասնագէտը:

սելլը նշեց. «Միանգամայն համաձայն եմ այն խօսքի հետ, թէ վատ խաղաղութիւնն աւելի լաւ է, քան պատերազմը, յատկապէս, երբ ուժերի յարաբերակցութիւնը բարենպաստ չէ: Եւս մէկ անգամ չմոռանանք ժամանակային չափումը: Երբ օբյեկտիւրէն շատ դժուար իրավիճակում ես, ո՞վ է քեզ ասում, որ տակտիկապէս հետաքրքիր չէ հիմա նահանջել, որպէսզի յետոյ գնաս առաջ, երբ ուժերի յարաբերակցութիւնը փոխուի: Կարծում եմ՝ հէնց սա է ստրատեգի եւ մարտավարի տարբերութիւնը: Եթէ այսօր Հայաստանը թոյլ է, ապա Ատրապէջանն այդքան էլ ուժեղ չէ: Այսօր Ատրապէջանի խնդիրն, անկասկած, մօտակայ մի քանի տարիների համար է: Շատ աւելի հեռուն կը գնամ եւ կ'ասեմ, որ դա խնդիր է, որը վերաբերում էր Հայաստանին 1994 թուականի յաղթանակից յետոյ՝ մի տեսակ ինքնազոհութիւն 94-ի յաղթարշաւի վերաբերեալ: Ի հարկէ, պատմութեան մէջ նման դէպքեր շատ կան», - ասաց Անսելլը՝ նշելով, որ կարծելը, թէ մէկ-երկու անգամ յաղթել ենք, ուրեմն միշտ յաղթելու ենք, մեզ ծուղակն է դցելու:

Նրա խօսքով՝ ուզգմավարական առողջապահության համար այսօր կարեւոր է վերականգնել իր ուժերը՝ սպասելով ուժերի աւելի լաւ հաւասարակութեան:

Հարցին, թէ ինչպէս է մեկ-
նաբանում, որ ֆրանսան եւ հայ-
ֆրանսական ռազմական համա-
գործակցութիւնն ադրբեջանական
իշխանութիւնների թիրախում են
եւ սպառնալիքների ալիք են բարձ-
րացրել, Ֆրեդերիկ Անսելը պա-
տասխանեց, որ անհեթեթութիւն
է Հայաստանին մեղադրել նրա
համար, որ ցանկանում է պաշտ-
պանուել, յատկապէս պատերազ-
մում պարտուելուց յետոյ:

«ԱՄՐԱՎՀԵՑԱՆԸ ՎԵՐՁԻՆ ՄԱՍ-
ՆԱԺԵԿԱԿՆԵՐԻ ԸՆԹԱԳՔՈՒՄ ՊԱՆԳ-
ՈՒԱԾԱԲԵՐ ՆԵՐԿՐԵԼ Է ԲԱԼԱԿԱՆԻՆ
ՎՄԱՆՊԱԼՈՐ ԳԵՆՔԵՐ, ՈՐՈՆՔ ԿԻ-
ՐԱՌՈՒԵցին 2020 թուականին: Հե-
տեւաբար, ես այնքան էլ լաւ չեմ
հասկանում, թէ ինչու պէտք է
նսեմ ացնենք Հայաստանի պաշտ-
պանուելու իրաւունքը: Կարծում
եմ, որ պատերազմի համար պայ-
մաններ ստեղծելը գենք ձեռք
բերելը չէ: Հայաստանը իրաւացի
է, որ ուզում է փոխել դաշինք-
ները: Կարծում եմ, որ այն պէտք
է շրջուի դէպի ֆրանսա եւ ԱՄՆ,
քանի որ այլընտրանք չունի,
որովհետեւ Ռուսաստանը 2020
թուականին ցոյց առւեց, որ եր-
կակի խաղ է խաղում», -եզրափա-
կեց Ֆրեդերիկ Անսելը՝ նշելով,
որ Հայաստանի աշխարհաքաղա-
քական ապագան կախուած է Արեւ-
մուտքից, այդ թւում՝ ֆրանսա-
լից:

Քաղաքագիտն անդրադարձաւ նաև կարություն է եւ երեւանի միջեւ յարաբերութիւնների կարգաւորման հարցում Թուրքիայի դերակատարութեանը եւ նշեց, որ Թուրքիան կեղծ պարագություն պէտք է կառուցողական դեր խաղաց, քանի որ շատ բան ունի կորցնելու թէ՛ ԱՄՆ-ի, թէ՛ ՆԱԹՕ-ի, թէ՛ Եւրամիութեան հետ յարաբերութիւններում, եթէ ինչ-որ բան այն չանի հայ-ատրպէց-ճանական վէճի համատեքստում:

Զգուշացք՝ Ֆաշիզմը Դուքը Կը Թակէ

ԲԱԳՐԱՏ ԷՍԴՈՒԳԵԱՆ

Կեանքի դժբախտ պահն է այն,
երբ կը տեսնես թէ քու իսկ կան-
խագուշակած փորձանքը կը պա-
տահի: Այսպէս կարելի է դիտել
վերջին օրերուն կեսարիոյ, Այն-
թապ ու այլ թրքական քաղաքնե-
րու կողքին Սուրբիոյ հիւսիսային
հատուածին մէջ թրքական բանա-
կի հսկողութեան տակ գտնուող
վայրերէ ներս վերջին պատահար-
ներ:

Զարմանալիորէն աշխարհաց-
րիւ աղէտի մը վերածուած է այ-
լատեացութիւնը։ Այլը, տարբեր
երկիրներու մէջ տարբեր կերպա-
րանքներով կը լայտնուի։ Տակաւին
միշտակներու մէջ շատ թարմ է
Եւրոպիութեան տարածքին մէջ Եւ-
րոպիորհրդարանի համար կատար-
ուած ընտրութիւններու սարսա-
փելի արդիւնքը։

Այն ընտրութիւններէն յաղթանակով գուրս եկան աջակողմեան կուսակցութիւնները, որոնք գլխաւոր կարգափառութիւնները:

րու հանդէպ թշնամանքը: Գաղթա-
կաններու հոսքը առիթ գարձած էր
եւրոպացիներուն իրենց բարքե-
րուն հանդէպ մտահոգուելուն: Այդ
մտահոգութեան իբր հետեւանք յե-
տադիմական տարրերը յաղթանա-
կով դուրս եկան ընտրութիւննե-
րէն:

Երեւոյթը տարբեկ է Թուրք-իոյ մէջ եւս: Կը տիրէ կրօնական խորականութիւն մը, որ տեղի կու տայ իրմէ չամարածին հանդէպ անհանդուրժողականութեան: Եթէ Արեւմուտքի մէջ անհանդուրժութիւնը ուղղուած է մահմետականներուն, Թուրքիոյ մէջ ալ բնականաբար ատելութիւնը կ'աճի քրիստոնեաներու կամ հրեաներու հանդէպ:

Սակայն վերջին զարգացում-
ները ապացուցեցին թէ նման թշնա-
մանքը սահմանուած չէ կրօնական
տարբերութիւնով եւ դիւրաւ ատե-
լութիւնը կրնայ ուղղուիլ մահմե-
տականներուն ալ, եթէ անոնք ցե-
ղական առումով թուրք չեն:
Իսկապէս ահռելի է կեսարիոյ

մէջ պատահածները, երբ իսուժանը
վայրագորէն կը յարձակի մարդ-
կանց վրայ՝ որոնք եկած են Սուր-
բայէն:

Այս բոլորը թերեւս ոմանց
համար զարմանալի է, բայց ոչ
մեզի համար, քանի որ գիտէինք թէ
ինչ հետեւանքներ պիտի կրնայ
ունենալ Սուրբոյ ներքին քաղաքա-
կանութեան այս աստիճանի միջա-
մուխ ըլլալու եւ անկէ շահեր
ակնկալելու նողկալի քաղաքակա-
նութեան հետեւանքները:

Ճիշդ ալ պատահեցաւ այն ինչ

իր պիտականութեան: Պատմութեան
այլ հատուածը թէ թրքական եւ թէ
արաբական լիշողութեան մէջ ու-
նեցած է խոր արմատներ, որոնք
վերցիշելու համար կը սպասէին
նման առիթներու յայտնութեան:
Եւ ահա այդպէս ալ եղաւ, երբ վրայ
հասաւ «Արաբական Գարուն» կոչ-
ուած դաւադրութիւնը, որ վերջին
հաշուով ծառայեց Խորացէլի եւ
առհասարակ արեւմտեան կայսե-
րապաշտութեան:

Գալով թուրքիոյ այս մասին
կուտակած փորձառութեան, դէպ-

որ կը կրահէինք եւ Սուրբիոյ մէջ
փոթորկող քաղաքական ճպնաժամը
հիմա կը սպառնաց նաեւ Թուրքիոյ
անդորրութեան:

Տարիներ առաջ երբ էրտողա-
նի կառավարութիւնը մեծ ոգելո-
րութեամբ միացաւ այդ երկրի դէմ
Արեւմուտքի չարազործ ռազմա-
վարութեան արդէն իսկ յայտնի էր
թէ վերջ ի վերջոյ փորձանքը
պիտի հասնի թուրքիոյ, քանի որ
ան սահմանակից երկիր է եւ ունի
պատմութենէն փոխանցուած որոշ
թշնամութիւն հարեւան երկրի հան-
դէպ:

Պէտք չէ մոռնալ որ Ա. Աշ-
խարհամարտի տարիներուն Սուր-
իան Օսմանեան գաղութատիրու-
թիւնը լաղթահարելով տիրացած է

ՔԵՐՈ կը լիշեցնեն 1955 թուականի
6-7 Սեպտեմբերի տրամադրու-
թիւնը:

Արդարեւ սատիկանութիւնը
գէպքերէն ետք բերման ենթարկ-
ուածներու մասին կատարած հրա-
պարակումով պարզեց թէ այդ ոխե-
րիմ արարքներուն մասնակցողնե-
րէն շատեր արդէն նախկին յանցա-
գործներ են, որոնք մեղադրուած
են աւազակութեամբ, սեռային
բռնակալութեամբ եւ այլ ամօթալի
յանցանքներու բերումով:

Հիմա բոլորս պարտաւոր ենք
վերանայիլ տիրող թունաւոր մթնո-
լորափին եւ ըստ այնմ զգոյց ըլլաւ
այլատեացութեան կործանարար հե-
տեւանքներուն հանդէա:

«ԱԿՈՍ»

«ЦОУ»

Կազմակերպութեամբ՝

Սոցիալ Դեմոկրատ Հայակեան Կուսակցութեան Արեւմտեան Ամերիկայի Վարիչ Մարմինի

ՔՍԱՆ ԿԱԽԱՂԱՆԵՐՈՒ 109-ԱՄԵԱԿԻ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ

massis Weekly

Volume 44, No. 27

Saturday, July 13, 2024

Armenia to Host Joint Military Exercise With the United States

YEREVAN — Armenia announced on Saturday that it will host another joint military exercise with the United States this month.

The Armenian Defense Ministry said the Eagle Partner 2024 exercise scheduled for July 15-24 will involve soldiers of its special peacekeeping brigade, U.S. Army Europe and Africa and the Kansas National Guard. It said that for the purpose of increasing their interoperability the participating troops will practice taking “stabilization actions” during a joint peacekeeping operation in an imaginary conflict zone.

“The exercise will build on Armenian and U.S. collective ability to conduct peacekeeping operations by performing gunnery and stability training, weapons familiarization, and

range management,” read a separate statement released by U.S. Army Europe and Africa. “Conducting this training allows troops from both nations to become familiar with each other’s equipment.”

“Working side by side with our Armenian partners in exercises such as Eagle Partner strengthens the trust and friendships between our nations and the men and women of our military services” the statement quoted Brigadier General Michael Venerdi, the Kansas adjutant general, as saying.

Eighty-five U.S. and 175 Armenian soldiers held similar drills at two training grounds outside Yerevan last September. Two U.S. generals watched one of those training sessions together with Armenian Defense Minister.

Azerbaijan Escalates Conflict with France in Pacific Over Armenia Arms Supply

Bloomberg

Live TV Markets Economics Industries Tech Politics Businessweek Opinion More

Politics

Azerbaijan Escalates Conflict With France in Pacific Over Armenia Arms Supply

- Azerbaijani group backs ending Paris rule in French islands
- France will provide Yerevan howitzers in latest weapons deal

NEW YORK — Azerbaijan is escalating its conflict with France in the Pacific over arms supplies to Armenia, Bloomberg writes.

“That confrontation looks set to escalate as France, home to the world’s third-largest Armenian diaspora, recently signed a new agreement to supply arms to Yerevan.

Paris is expected to maintain its military support for Armenia regardless of the outcome of the snap legislative elections called by President Emmanuel Macron.

Azerbaijan itself has spent billions of dollars on arms supplies,

which have also been supplied by foreign powers such as Turkey, Israel, and Russia.

Azerbaijan has been escalating its conflict with France, which is unfolding over French territories in the Pacific, the Caribbean and Latin America, over weapons the European country has supplied to Armenia.

The Baku Initiative Group, an organization affiliated with the Azerbaijani government, advocates for an end to Paris’ rule in many overseas regions, supporting pro-independence activists in places such as French Polynesia and New Caledonia,” the agency wrote.

PM Pashinyan Congratulates New President of Iran

YEREVAN — Prime Minister Nikol Pashinyan sent a congratulatory message to Masoud Pezeshkian on the occasion of his election as the President of the Islamic Republic of Iran, calling for continued deepening of Armenian-Iranian

“Relations with the brotherly Islamic Republic of Iran, which have been steadily developing since the declaration of Armenia’s independence, are of special importance for the government and people of the Republic of Armenia,” Pashinyan said in a congratulatory message publicized by his office. “Continuous deepening of warm relations between Armenia and Iran is of special importance in the context of both bilateral cooperation and regional stability and prosperity.”

He expressed confidence that his government and Pezeshkian’s incoming administration will implement Armenian-Iranian agreements and “launch a number of new programs.”

Pezeshkian defeated ultraconservative hardliner Saeed Jalili in Friday’s runoff presidential vote, garnering 53.7 percent of the vote, according to official results. He is due to be sworn in before lawmakers early next month.

The early election was triggered by the death of Iranian President Ebrahim Raisi, Foreign Minister Hossein Amir-Abdollahian and other officials in a helicopter in May. Pashinyan was among foreign dignitaries who attended Raisi’s funeral in Tehran. Meeting with Pashinyan after the ceremony, Iran’s Supreme Leader Ayatollah Ali Khamenei said that Iran will continue “expanding relations with Armenia.”

Khamenei noted that the late Iranian president was “very sensitive to the border issues related to Armenia” and that “these sensitivities and cares should still be taken into account.”

US Justice Department Reaches Settlement to Recover Los Angeles Mansion Purchased by Family of Former Armenian Government Minister Gagik Khachaturyan

WASHINGTON, DC — The US Justice Department reached a settlement for a civil forfeiture case against a mansion in the Holmby Hills section of Los Angeles belonging to the family of Gagik Khachaturyan, a former government official in the Republic of Armenia.

In 2011, a trust benefiting Khachaturyan’s sons purchased the property with funds provided by an Armenian businessman. At the time, Khachaturyan was the most senior offi-

cial in charge of taxes and customs in the Republic of Armenia. The sons claimed that the funds were provided as loans by the businessman, while the United States alleged the loans, which were repeatedly extended without repayment, were covers for bribe payments. The payments are also the subject of pending criminal prosecutions in the Republic of Armenia.

Under the terms of the settle-

Continued on page 4

Parliamentary Assembly of la Francophonie Condemns Azerbaijan's Actions in Nagorno-Karabakh, Backs Armenia's Independence

OTTAWA — In a resolution adopted on July 9, the Parliamentary Assembly of La Francophonie condemned Azerbaijan's military invasion of Nagorno-Karabakh in September 2023, the ethnic cleansing of the Armenian population from the region, and the destruction of Armenian cultural and religious heritage. The Assembly also expressed its unwavering support for Armenia's independence and sovereignty, according to the Chair of the National Assembly Standing Committee on European Integration, Arman Yeghoyan.

"Taking into account Azerbaijan's attack on Nagorno-Karabakh on September 19, 2023, the forced displacement of more than 100,000 Armenians, and Azerbaijan's ongoing violations of Armenia's territorial integrity, the Parliamentary Assembly of La Francophonie calls for:

Respect for the sovereignty and territorial integrity of Armenia within

its borders;

Strong condemnation of the Azerbaijani military invasion and the attack of Azerbaijan on September 19, 2023, the ethnic cleansing of the Armenian population of Nagorno-Karabakh, and the destruction of Armenian cultural and religious heritage;

Unwavering support for Armenia's independence and sovereignty;

Regulation of relations between Armenia and Azerbaijan based on mutual recognition of territorial integrity, as well as the delimitation of borders according to the 1991 Alma-Ata Declaration. It also supports the unlocking of regional communication channels based on principles of sovereignty, national jurisdiction, equality, and reciprocity. In this context, it endorses the Armenian government's "Crossroads of Peace" project."

The La Francophonie resolution specifically stated.

Armenia in Talks with US on New Nuclear Power Plant

YEREVAN — Armenia is discussing with the United States the possibility of building a new, U.S.-designed nuclear plant that would replace its aging facility at Metsamor, a senior Armenian official said on Wednesday.

"We have entered a very substantive phase," Armen Grigoryan, the secretary of Armenia's Security Council, told a conference in Yerevan. "We are now discussing with the United States putting in place a legal framework. Without a legal framework, we can't move forward."

"I can say that the ball is now in the U.S. court. We expect that they will go through internal U.S. procedures before we begin our work," he added without giving any details.

The Metsamor nuclear plant, which generates roughly 40 percent of Armenia's electricity, went into service in 1980 and is due to be decommissioned in 2036. The Armenian government announced in April 2022 plans to build a new nuclear plant by that time.

The U.S. has shown an interest

in the ambitious project, with Secretary of State Antony Blinken and Foreign Minister Ararat Mirzoyan signing in May 2022 a memorandum of understanding on "strategic nuclear cooperation" between their countries. A senior U.S. State Department official said a year later that Washington is "assessing the feasibility" of building a nuclear plant equipped with small modular reactors (SMRs) in Armenia. She said the US technology could make the South Caucasus nation less dependent on Russia for energy.

Prime Minister Nikol Pashinyan announced afterwards that an Armenian government delegation will visit the U.S. soon to take a close look at local SMRs. He suggested that they could be more affordable for Armenia than the much more powerful nuclear facilities built by Russia.

In June 2023, Pashinyan set up a working group tasked with exploring various options for building the new facility, including the SMRs, and submit its findings to the prime minister's staff within two months. No such findings have been made public since then.

Armenian Government Approves Aid Package for Flood Victims

YEREVAN — The Armenian government approved compensations for the victims of the recent floods in the Lori and Tavush provinces, the government reported on Thursday.

Armenia's Interior Minister Vahe Ghazaryan revealed that the amount of compensation will be determined by the area of the damaged (or destroyed) housing, and beneficiaries will receive certificates.

Amid torrential rains, rivers flowing through the Tavush and Lori provinces burst their banks early on May 26, killing four people, flooding towns and villages located along them and severely damaging local infrastructure. It was the country's worst flooding in decades.

The government said that the families of the four victims will receive 1 million drams (\$2,600) each. It will provide one-off payments of between 40,000 and 60,000 drams to more than 850 survivors of the flooding who are now in need of financial aid.

The aid package also includes compensation for serious damage caused to homes in the flooded areas. A three-story apartment building in the Lori town of Alaverdi and two village houses were damaged so badly that they will have to be torn down.

The government will fully finance the purchase of new homes by the 18 families that lived there. According to

Deputy Prime Minister Tigran Khachaturyan, the government's Cadaster Committee will determine the amount of that compensation after estimating the market value of the lost properties.

The government will also help 245 other households in Lori and Tavush to renovate their homes damaged by flood waters. They are due to receive between 40,000 and 60,000 drams per square meter of property owned by them.

In addition, local residents will be compensated for their furniture and other household items destroyed by the floods. The compensation is set at 800,000 to 1.2 million drams per family.

"Our primary objective is to help people renovate their homes and again live there," Prime Minister Nikol Pashinyan said during a cabinet meeting in Yerevan. He described his government's aid package as "quite solid."

The package does not cover flooded orchards, other agricultural fields and businesses in Lori and Tavush. It thus remains unclear whether their owners can also count on government funding.

The floods also washed away multiple sections of the two national highways and a railway leading to Georgia as well as two dozen bridges. The government has asked Armenia's international donors to help it rebuild them.

Former Armenian Police Chief Convicted in Corruption Trial, Exempted from Punishment

YEREVAN — The Armenian Anti-Corruption Court found former police chief Vladimir Gasparyan guilty of several articles of the Armenian Criminal Code and sentenced to six years in prison, on Tuesday.

He will not go to prison because of the statute of limitations and a general amnesty declared by the Armenian authorities in 2019.

Gasparyan, who served as Chief of Armenia's Police between 2011 and 2018, was convicted of abuse of power as well as embezzlement and waste of public funds. In particular, the court ruled that he had illegally allowed military personnel to work as drivers and bodyguards for former President Serzh Sarksian's two brothers when serving as chief of

the Armenian military police and deputy defense minister from 1997-2011.

Additionally, Gasparyan was ordered to pay 200,000 drams as reimbursement for court costs.

In 2021, Gasparyan was charged with six felonies, including abuse of official authority, forgery, large-scale embezzlement, and laundering of over 2.11 billion drams (approximately \$4.3 million).

A court in Yerevan also handed shorter prison sentences to Gasparyan's former deputy Levon Yeranosyan and two other former senior police officers who went on trial together in January 2023. They too have pleaded guilty to the related charges and will avoid imprisonment.

U.S. Lawmakers Express Support for Armenia, Praise Democratic Reforms

YEREVAN — A group of U.S. lawmakers voiced support for Armenia's territorial integrity and praised the Armenian government for implementing democratic reforms and seeking closer ties with the West as they ended a four-day visit to the country on Friday.

The bipartisan delegation comprising three senators and five congressmen met Prime Minister Nikol Pashinyan, other senior Armenian officials and opposition lawmakers.

"We are here as friends and we want to strengthen our partnership," Ben Cardin (D-MD), chairman of the U.S. Senate Foreign Relations Committee, told a joint news conference with other members of the delegation and Armenian parliament speaker Alen Simonian.

"We want to expand ties between our countries in the security, economic and political fields and we will try to find ways of building on the progress made by us," Cardin said.

The lawmakers endorsed the Armenian government's efforts to end the conflict with Azerbaijan. Cardin hit out at Russia in that context, saying that Moscow is "no friend to reaching the final agreements with Azerbaijan."

ng member of the Senate Armed Services Committee, claimed, for his part, that Russia does not want to see democracy and freedom in Armenia and is unhappy with significant progress made by Prime Minister Nikol Pashinyan's administration on that front.

Representative Joe Wilson (R-SC), who heads the mostly congressional U.S. Helsinki Commission, described Armenia as an "important partner" of the United States, saying that it is trying to "distance itself" from Russia and move closer to the West. The Pashinyan government's "independent foreign policy" is countering Russian

President Vladimir Putin's attempts to "restore the Soviet Union," Wilson said, adding that the U.S. should help to make the South Caucasus country more resilient to external pressure.

RA NA Speaker Alen Simonyan received the US congressional delegation on July 5. The small-group meeting was followed by the extended-group meeting, in which RA NA deputies also participated.

Welcoming the guests, Speaker Simonyan thanked the USA for its continuous support to Armenia's democratic vision.

"The United States has continuously supported Armenia's democratic vision and significantly contributed to the strengthening of democratic institutions and the rule of law and the protection of human rights in Armenia. In this context, we attach great importance to the role of the United States in the process of establishing peace in our region and highly appreciate the support of the United States to the sovereignty, independence, democracy, territorial integrity and inviolability of the borders of Armenia, based on the 1991 Alma-Ata Declaration," said Alen Simonyan.

At the core of the discussions were the peace treaty, Armenian-Turkish relations, the repatriation of Armenian prisoners held in Azerbaijan and the preservation of the Armenian historical and cultural heritage of Nagorno Karabakh. The "Crossroads of Peace" project developed by the RA government was presented to the American guests.

The US Congressional Delegation Inspects Sections of Armenian-Azerbaijani Border

During their visit to Armenia, the U.S. Congressional Delegation visited a section of Armenian-Azerbaijani in Vayots Dzor, where they met representatives of the EU civilian mission and reviewed the situation on the border.

UNDP Launches 'Resilience From the Beginning' Program in Armenia

The United Nations Development Programme (UNDP) in Armenia, in collaboration with the Embassy of Serbia in Armenia and the Ministry of Territorial Administration and Infrastructure of the Republic of Armenia, is implementing a new program called "Resilience from the Beginning," worth 1 million euros.

Deputy Minister of Territorial Administration and Infrastructure Vache Terteryan noted during the program's presentation that this event confirms the reliable cooperation between Armenia and its international partners, as well as the prompt response of international organizations to existing and often suddenly arising

Turkish Media Watchdog Revokes Radio Channel's License Over Armenian Genocide Remarks

ISTANBUL — Turkish media watchdog RTÜK revoked radio channel Açık Radyo's license over "not complying" with the program suspension fine it received due to remarks on the Armenian Genocide in its programs, duvarenglish.com reports.

Ilhan Tasçi, a member of the Radio and Television Supreme Council (RTÜK), stated on July 3 that the media watchdog has revoked Açık Radyo's license for failing to comply with a 5-day program suspension imposed for "inciting the public to hatred and hostility."

RTÜK fined the radio channel 189,282 Turkish liras and suspended its broadcasts for five days due to statements made about the Armenian Genocide during a program on April 24, 2024.

The decision cited remarks by a guest stating, "Armenian, that is, the deportation and massacres that took place in Ottoman lands, the 109th anniversary of massacres referred to as genocide. It was banned again this year, you know, Armenian genocide

commemoration," and the program host's "failing to make a correction attempt."

Tasçi said that the broadcaster had paid the fine but had not suspended broadcasting and added, "This situation should have been interpreted in favor of the broadcaster."

Açık Radyo emphasized its commitment to freedom of thought, expression, and press since its inception, maintaining these principles for 30 years. The station asserted that the decision is incompatible with universal legal and journalistic principles and that there were no statements in the program that violated the boundaries of free expression or journalistic ethics.

Açık Radyo stated, "The program cannot be considered to incite hatred or enmity or to foster feelings of hatred in society." The station condemned the penalty as erroneous and announced plans to pursue legal avenues, affirming, "We will continue to broadcast with the same principles and responsibility."

Armenian Industrial Production Up 22% in January-May 2024

YEREVAN -- The volume of industrial production in Armenia for January-May 2024 amounted to 1,182,982.7 million drams (at current prices), marking a 22% increase compared to the same period in 2023, according to the data published by the National Statistical Committee of Armenia on Tuesday.

In May, the industrial production volume was 229,707.0 million drams, a 6.9% increase compared to May 2023, though a 0.2% decrease compared to April 2024.

The volume of production in the mining industry and open-pit mining operations for the first five months of the current year was 178,937.0 million drams, an 8.8% decrease compared to the same period in 2023. The manufacturing industry saw a production

issues in our country.

"It is very important that UNDP, having great experience in the field of institutional work, was able to find an opportunity together with the Serbian government to support the integration of our compatriots forcibly displaced from Nagorno-Karabakh into our communi-

ties. We have discussed the content of the project many times, and the work has been coordinated with the partners of the Armenian Foreign Ministry, ensuring that it is harmonious and coordinated," said Vache Terteryan, Deputy Minister of Territorial Administration and Infrastructure of Armenia.

9th International Conference on Genocide At USC

LOS ANGELES — The USC Dornsife Institute of Armenian Studies co-sponsored the 9th International Conference on Genocide organized by the International Network of Genocide Scholars (INoGS) and the USC Dornsife Center for Advanced Genocide Research (CAGR), which took place June 23-26, 2024 at USC. The biennial convention entitled “Genocide and Survivor Communities: Agency, Resistance, Recognition” featured opening remarks by INoGS President Elisabeth Hope Murray, who dedicated the event to the late professor Dr. Richard G. Hovannisian.

Three Institute team members were among the 20 scholars who presented Armenian Studies related research.

Institute Director Dr. Shushan Karapetian presented her work titled “No Longer Post-Genocide: Claiming Armenian as Act of Resistance.”

Institute’s Chitjian Researcher Archivist Gegham Mughnetsyan presented his work titled “Armenian Displaced Persons: From Displacement to a Diaspora Community.”

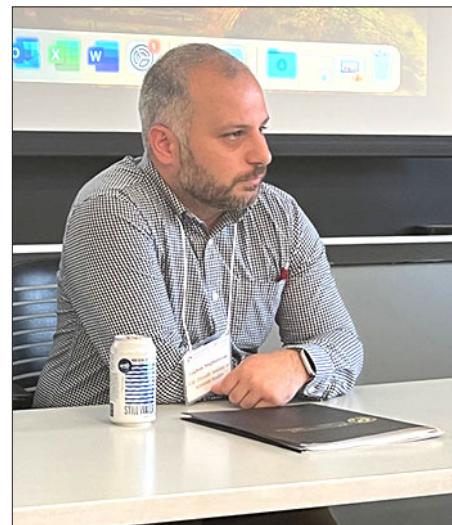
Institute Project Manager Manuk Avedikyan organized and chaired the panel “Armenian Survivor Communities: Navigating and Recreating Place and Self,” which included research by Diana Hayrapetyan, Merih Erol, Vahé Tachjian, and Arman Khachatryan.

Manuk also organized and presented on the “Oral History Collection Among Armenian and Zaza/Kurdish Survivor Communities” panel with Mihran Minassian and Dicle Akar Bilgin, chaired by Hasmik Grigoryan. His talk was titled “Armenian Genocide Oral History Collection in North America During the 1970s.”

As part of the conference, on

Tuesday, June 25, the Institute led a group of international genocide scholars on an excursion to Armenian Los Angeles. The scholars learned about Armenian survivor communities’ cultural, intellectual, and artistic contributions to the city’s development.

The excursion included a visit to the Montebello Armenian Genocide

Martyrs Memorial Monument, lunch at the Holy Cross Armenian Apostolic Church, a stop at Abril Bookstore, a tour of Glendale Central Library’s ReflectSpace Gallery exhibit “Before, After: Reflections on the Armenian Genocide” and Urartu Cafe for Armenian coffee.

On June 26, the Institute opened its doors for an archives visit. Gegham Mughnetsyan showcased various items from the Institute’s collection to scholars and conference participants interested in archival collections. Visitors learned about the origins and histories

of various items, from rare books and maps to photographs, vinyl records, and tapes, many of which were donated by Armenian survivor communities from Los Angeles and beyond.

Celebration of Centenary of the Union of the Armenian Evangelical Churches in the Near East

BEIRUT — On the occasion of the Centenary of the Union of the Armenian Evangelical Churches in the Near East (UAECNE), which bear the theme “The Lord’s Prayer,” the UAECNE held a Celebratory Worship Service headed by Reverend Dr. Paul Haidostian, President of the Union of Armenian Evangelical Churches in the Near East (UAECNE), and President of the Middle East Council of Churches (MECC) for the Evangelical Family. It took place on Sunday 30 June 2024, at the First Armenian Evangelical Church in Beirut.

Participants were the Heads of the Evangelical and Armenian Churches, Representatives of various Church Families and international organizations, Priests, official and political figures, guests, and members of the Armenian Evangelical Church. As well as, the Secretary General of the Middle East Council of Churches (MECC) Dr. Michel Abs attended the Service, congratulating the Union of the Armenian Evangelical Churches in the Near East and wishing it many years of goodness, blessings and holiness.

During the Prayer, Reverend Dr. Paul Haidostian delivered a Ser-

mon entitled “When You Enter Your Inner Room”, in which he said “Where is my inner room? It is the narrow limitation where deep spiritual freedom is born, while I would have thought that the wide and open spaces were the attractive fields of freedom... It is where there is a spiritual encounter with the ONLY ONE who is Lord, Spirit, and Love, while I would have thought that the real rich encounter was in the outer rooms, the profitable encounter was with large numbers...”

He added, “The inner room of the church is its eternal hope in days of distress. It is the mission’s thrust in days of impossibilities. The inner room of the church is the eternal foundation of Christ’s sacrifice in the absence of material comfort... and is in its humility and service journey. The inner room of the church is the serious choice of Love, Sacrifice, Humility, and Justice, instead of worldly power, always and only following Christ’s example.”

The Service also included meditations, readings and various hymns performed by the Armenian Evangelical “Armiss” Choir, in addition to messages of congratulations.

US Justice Department Reaches Settlement

Continued from page 1

ment, the mansion will be forfeited to the United States. The United States will then sell the property at the highest obtainable market price and retain 85% of the net proceeds of the sale. The remaining net proceeds of the sale will be delivered to the Khachatryan’s sons and a corporation they own. The Attorney General has the discretionary authority to transfer forfeited property to any foreign country that participated directly or indirectly in the seizure or forfeiture of the property. The offices that brought the case intend to recommend transfer of some or all of the forfeited proceeds to the Republic of Armenia.

“As a result of effective coopera-

tion between the General Prosecutor’s Office and competent US authorities within the framework of the criminal case initiated in Armenia, the private house in Los Angeles, USA, belonging to the family of the former Minister of Finance of Armenia, Gagik Khachatryan, which is considered property of criminal origin by the decision of the competent US court, will be seized and sold at the highest market value,” Armenia’s General Prosecutor’s Office announced.

Currently, negotiations are underway between the General Prosecutor’s Office and the competent authority of the USA regarding the return of the majority of the funds received from the sale of the private house to Armenia

Արշակ Զօպանեան՝ Ամենայն Հայոց Մշակոյթի Դեսպան

ՅԱԿՈԲ ՏԻՒՆԵԱՅԵԱՆ

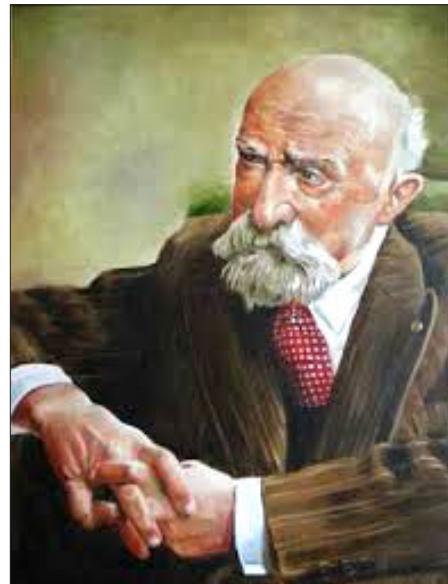
152 տարի առաջ Յուլիս 15-ի տապահեղձ օրը լոյս-աշխարհ եկաւ Հայ գրականութեան ամէնէն երախտաւոր դէմքերէն Արշակ Զօպանեան (Պոլիս, Պէշիկթաշ, 15 Յուլիս 1872 - Փարիզ, 8 Յունիս 1954), որուն ծանրակշիռ վաստակը հաստատուելով իրապաշտ եւ Արուեստագիտ սերունդներու փաղանգին մէջ, եկաւ կամքջել սփիթուք-եան գրականութեան սերունդները, հասնելով մինչեւ մինչեւ 50-ականներ, իրաւամբ արժանանալով Ամենայն Հայոց Մշակութի Դեսպան Կոչման:

Բանսաստեղծ՝ ամէն բանէ առաջ.
բանսաէր, խմբագիր, գրաքննա-
դատ, թարգմանիչ, պատմուածա-
գիր, նորավիպագիր, թատերագիր
եւ ազգալին-հասարակական գոր-
ծիչ, որուն մահուան 70-ամեակը^ը
նշուեցաւ անցած Յունիսին։ Պոլյոյ
Մաքրուհեան վարժարանի աշա-
կերտ, ապա Կեդրոնական վարժա-
րանէն ներս իր ուսանողողական
շրջանին՝ 1885-ին, «Բուրաստան
Մանկանց»ի մէջ ֆրանսերէնէ հա-
յերէնի թարգմանեց Ալեքսանտր
Կիրովի «Փոքրիկ Սափուցեար» չա-
փածոյ քերթուածը։ Երկու տարի
ետք արդէն ճանչցուած բանսա-
տեղծ ու պատմուածագիր էր Զօ-
պանեան, այնուհետեւ ֆրանսերէնի
եւ գերմաներէնի կը թարգմանուի
իր «Երկնի ձամբբան» գործը։

Պոլիս, Հայաստան, Կովկաս,
Եւրոպա, Ասիխ, Ափրիկէ եւ Ամերի-
կա ապրած ու բազմաթիւ ոստան-
ներ շրջագայած Արշակ Զօպան-
եան, հայ կենաքի ամենամոռայլ,
ամէնէն յուսալքիչ երեւոյթներուն
վրայ իսկ ծաւալած իր սեւեռում-
ներով կենսաւորեց Արշալոյսը տա-
րագիր հայուն, անոր հոգեմտաւոր
ապրումներուն՝ Խ. Հայաստանի յու-
սադրիչ պայմաններու մէջ, մէր
փոքրիկ հողակտոր Հայաստանի
լինելութեան ու անոր գոյերթին
հանդէպ իր հաւատակուռ սէրով ու
անվերապահ փարումով:

ինչպէս նշուեցաւ, Արուեստա-
գէտ սերունդի քանքարափայլ տի-
տաններէն մին ան, որ իրեն սերն-
դակից Միքայէլ Կիւրճեանի եւ
Վահան Մալէզեանի հետ արեւմտա-
հայ գրականութիւնը հասցուց ափե-
րը Սփիւռքի անմիջական գրակա-
նութեան, ջերմ վառարան հանդի-
սանալով 1915-ին պատուհասուած՝
ոտաբոպիկ ու որբացած այն տղոց
(Վահէ-Վահեան, Անդրանիկ Ծա-
ռուկեան, Մուշեղ իշխան, Անդրա-
նիկ Անդրէսանեան, Ալեք Գլըճեան,
Յակոբ Ասատորեան եւ ուրիշներ),
որոնք 30-ականներուն կազմաւոր-
ուելով պիտի դառնալին արեւմ-
տահան անձիւուած ոռականութեան

Առաջ ասկի առաջ պահպատճել առաջ նոր ռահվիրաները։
Ու այս աշխարհահայեացքով
ինքինք դրսեւորած Զօպանեանի
կենսափիլիսոփայութիւնը՝ որպէս
յետեղեռնեան հայաշխարհը առաջ-
նորդող ազգաշէն ու հայրենաշէն
խոշորագոյն գործիչներէն մին,
արեւմտահայ խողիսողուած մեր ցե-
ղին ամէնէն ականաւոր զրագէտնե-
րէն մէկը, արեւմտահայ զրականու-
թեան ու մշակոյթի տարածիչ՝
ուռճացաւ իր գործերով, պայքա-
րեցա՛ւ, միսա՛ց՝ կրելու չափ ամե-
նածանը բեռներն ու ցաւերը վշտամ-
բեր իր ժողովուրդին՝ իր բանաս-
տեղծութիւններուն, աշխատու-
թիւններուն, թարգմանական հա-

ըիւրաւոր գործերուն եւ խմբագրական անխոնջ աշխատանքներուն աննահանջ զանադրութեամբ:

Այս բոլորին առընթեր, յա-
րատեւ հալածանքներու եւ ահեղ
կենսապայքարի բովին մէջ՝ միշտ
խիզախիելու ընդունակ իր ոգին
եղաւ յառաջապահ Գաղափարի այն
զինուրեալը, որ յուսալէ պարտա-
սիլ չճանչցող խանդապառութեամբ,
սիրալի զոհաբերումներու եւ իր
անձին շուրջ ստեղծած հմայքին
արդինչք՝ կրցաւ համակրանքը շա-
հիլ եւրոպական ոստաններու մէջ
հայանպաստ եւ համամարդկայնու-
թեամբ տրոփուն իր ժամանակի
համբաւեալ օտար գրեթէ բոլոր
ներկայացուցիչներու, ականաւոր

ու լուսաճակատ մտաւորականութեան,- Մարքիզ Փոլ աը Վէու, Ռենէ Փենոն, Ֆրետերիք Ֆէյտի, Զիենկելի, Փիեռ Քիյեար, Մարսէլ Փան, Էմիլ Վերհառն, Կապրիէլլա Միսթրալ (չիլիցի բանաստեղծուհի), Հանս Պեթքէ, Սթեֆան Մալարմէ, Անաթոլ Ֆրանս, Մուխ Պարէս, Հանրի Պորտօ, Ռոժէ Կառօն և շատ ուրիշներ, որոնք մասնաւորապէս Զօպաննեանով եւ Զօպանեանի մէջ գտան ու ճանչցան հայ ժողովուրդին պատմութիւնն ու մշակոյթը, անոր գրական արժէքները, հայուն յուղումներն ու արցունքները, յաղթանակները, քաղաքակրթական տիպարը, ամէն ինչը: Աւելին, եւ ամէնէն կարեւորը, անոնք՝ Արեւմուտաքի եւ Արեւելքի գրական դէմքերը, իրենց գրականութեան էջերուն մէջ սփռեցին հայուն արդար դատին ու մարդ-

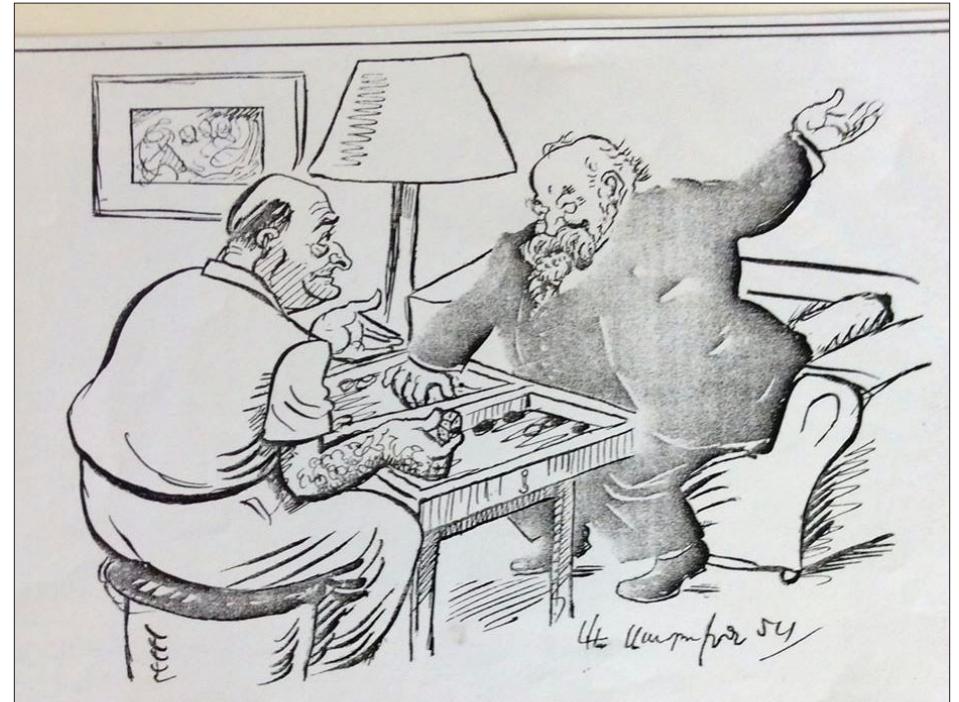
կայնական պատգամները:
Ղետոնդ Ալիշանի, Մկրտիչ Պէ-
շիկթաշլեանի, Թովմաս Թերզեա-
նի, Եղիա Տէմիրճիպաշեանի, Յա-
կոբ Պարոնեանի, Միքայէլ Նալ-
պանտեանի, Պետրոս Դուրեանի,
Արփիար Արփիարեանի գրական
խիզախումներէն սնունդ առած ու
աւշացրդած Զօպանեանի սկզբնա-
կան շրջանի քնարաշունչ, ոռման-
թիր ունիումներով Հոռեանձաւու առա-

թրք բախտամերով հոգեզսայլ տա-
ղերը, ճակատաբաց յաղթանակը
ողջունող խոստումով մը դուռը
բացին «Արշալոյահ Զայներ» (1891)
խորագիրով անդրանիկ քերթողա-
գիրքի, որուն յաջորդեցին «Թուղ-
թին Փառքը» ինքնակենսագրական
վիպակը, «Թորթումներ» բանաս-
տեղծութիւններու գրքոյկը (1892),
«Մութ Խաւեր Կամ Բամբասանք»
թատերակը (1893), «Պետրոս Դուր-
եան - Կեանքն Ու Գործը» (Թիֆ-
լիս, 1894) գրականագիտական ծա-
ւալուն առաջին ուսումնասիրու-
թիւնը, որոնք իրեն հոչակ ապա-
հովեցին ոչ միայն իրապաշտ սե-
րունդի գրողներու հոյին մէջ,

այլեւ արեւելահայ գրական հրապարակի վրայ, ուր բանաստեղծ Յովհաննէս Յովհաննիսեան հանդիսացաւ առաջինը, որ «Արձագաննգ»ի մէջ դրուատալից գրախօսականուով մը ողջունեց «Արշալոյաց Ձայներ»ու նորապասկ տաղանդը»
1890—1891 թւ աւելացնէն է

1890-1894 թուականներուն
Փարիզ, Պրիւքսէլ եւ Լոնտոն կարգավորութիւններուն ընթացքին եւ մտերմութիւններուն ընթացքին եւ մտերմութիւններուն հաստատելով ֆրանսացի անուանի գրողներ էմիլ Զոլայի, Քոփէի, էմիլ Վերհառնի, Ալֆոնս Սօտէի եւ ուրիշներուն հետ, Գօպաննեան ուշագրաւ վարկ մը ապահովեց իր անունին՝ ֆրանսական մամուլին մէջ հայ հին եւ նոր գրականութեանը ընտիր էջերէ թարգմանութիւններ կատարելով, արժանանալով հայ ենուար գրողներու համակրանքին։ Նոյն ժամանակներուն, իր թարգմանութիւնները հրապարակ իջան «Արեւլք», «Մասկս», «Հայրենիք» և «Բուրաստան Մանկանց» թերթերուն եւ այլ հանդէմներուն մէջ։ 1895 ին անձնական նախաձեռնութեամբ մը հիմնեց ու խմբագրեց «Մաղիկ» գրական ու արուեստի կիսամեռան հանդէսը, որ սակացն հազիւ մէկ տարուան կեանք ունեցաւ։

1896-ին, Համբարեան ժամանակաշրջանի ողբերգության ներկային պահպանության մեջ մտած է առաջարկ՝ այս աշխատավոր աշխատանքի առաջարկության մասին:

- This project is largely in your future •

Արշակ Չօպանեան եւ Ալեքսանտր Սարուիսան ճարտի խաղի ոնթագիրն եռօձանմասը՝ ԱլՄարուիսանի

Եան Փարիզի մէջ սկսաւ հրատա-
րակել «Անահիտ» գրական հանդէ-
սը (Նախ.՝ 1898-1911, ապա Բ-
շրջան՝ 1929-1949), որ հանդիսա-
ցաւ նոր վառարան սփիւռքահայ-
գրականութեան սպասարկուներու-
իրենց գրական ճանապարհը յար-
դարել սկսող սերմնացաններու հա-
մար:

Հայ գրականութեան սպասին
ամենաշատ թուղթ ու թանաք սպա-
ռած գրողներէն մէկն է Զօպաննեան
ապաքէն։ Թուել այստեղ իր ամբող
ջական գործերը՝ կը կարօտի անս-
պառ լարումով մեծ ճգնանքի։ Միայն
օտար լեզուով, յատկապէս ֆրան-
սերէնով իր արտադրած գրական
թարգմանական եւ գրադատական
բերքը անկշռելի է ու ահռելի։
Յիշատակելու համար քանի մը
հատը, թուենք՝ «Հայ Եւ Յոց
Եղբայրութիւնը» եւ «Արեւելքի
Վերածնունդը» (1919), «Ֆրանսա-
կան Մշակութը Եւ Հայ Ժողովուր-
դու» (1922) հատորները, «Հայ

Մշակոյթը եւ Միջերկրականեան Քաղաքակրթութիւնները» (1935) ծաւալուն ուսումնասիրութիւնը, «Victor Hugo, Chateaubriand Et Lamartine Dans La Littérature Arme'nienne», հայ միջնադարեան գրականութեան մեր արժէքներուն մասին՝ «La Roseraie d'Arme'nie» (1918-ին եւ 1923-ին Փարիզ լոյս տեսած, Ա. եւ Բ. Հատորներ), որոնց մէջ վեհօրէն կը տողանցեն գործերը Գրիգոր Նարեկացիի, Ներսէս Շնորհալիի, Նահապէտ Քուչակի, Յովհաննէս Սարկաւագ Վարդապետի, Ֆրիկի, Կոստանդին Երզնկացիի, Խաչատուր Կեչառացիի, Յովհաննէս Թլկուրանցիի, Նաղաշ Յովհնաթանի, Սայեաթ-Նովայի, Պաղտասար Դպիրի, Աշուղ Զիվանիի եւ այլ մեծերու չափածոյ եւ արձակ գործերը, «La Nation Arme'nienne Et Son Œuvre Culturelle» (1945) եւ այլ գործեր։ Օրինակ, իմայի վեհառնէ մը տպաւրապաշտ հետեւեալ գրաւոր տողերը ուղղուած Արշակ Զօպանեանին՝ կը ցոլացնեն օտար մեծ հեղինակներու կրած ազդեցութիւնը հայ գրականութեան ու հայ ժողովուրդին մասին։ «...Այլազան ես, Հրայր քոտ, զօրեղ, քաղցր, տառապալի, քնարերգական, եւ քու քերթուածներդ Մայր Հայաստանին համար ողբերգու մեծութիւն մը ունին։ Որ քան աւելի գեղեցիկ է տեսնել

մըրբիկը սրտիդ՝ քան վարժ ու
գիտուն մատներով գեղեցիկ աշ-
խատանք մըք: Դուն ցեղ'դ ունիս:
Շնորհակալ եմ որ զիս խանդավա-
ռ էնթո»:

« Զապանեանի հայերէնով լոյս
տեսած կարգ մը երկերէն լիշենք՝
« Հայ Գրականութիւնը - Գրիգոր
Նարեկացի » (1900), « Մկրտիչ Պէ-
շիկթաշլեան - Կեանքն Ու Գործը »
(1907), « Նաղաշ Յովնաթան Աշու-
դը Եւ Յովնաթան Յովնաթանեան
Նկարիչը » (1910), « Հայ էջեր »
(1912), « Տղու Հոգիներ » (1923),
« Հրաշք » (1924 , քաղաքական թե-
մայով թատրոբութիւն մը), « Իշմ-
քեր » (1928), « Թովմաս Թերզեան »
(1929 , բանաստեղծութիւններուն
ամբողջական ժողովածուն), « Հայ-
րեններու Բուրաստան » (1940 , Քու-
չակեան տաղաշարքեր), « Հայ Ազ-
գը Եւ Իր Հին Մշակոյթը » (1946)
Եւ դեռ շատ մեծարժէք երկեր :

Համբերութենէ Ծնող Մարգարիտներ

«Համբերութիւն պէտք է ունենալ մինչեւ վերջ, որպէս զի ամբողջական եւ կատարեալ ըլլաք, եւ ձեզի որեւէ բան չակսի»: Յակոբոս 1:3

ՎԵՐ. ԴՈԿՏ. ՎԱՐՍ 3.
ԹՈՒԹԻԿԵԱՆ

Մարգարիտները գեղեցիկ եւ թանկարժէք զարդարանքներ են ի վաղուց յետէ: Յիսուս իր առակներէն մէկուն մէջ երկինքի թագաւորութիւնը նմանցուց վաճառականի մը, որ գեղեցիկ մարգարիտներ կը փնտուէ: Երբ շատ թանկագին մարգարիտ մը գտնէ՝ կ'երթայ, իր ամբողջ ունեցածը կը ծախէ եւ կը գնէ այդ մարգարիտը (Մատթէոս 13 : 46):

Բայց բոլոր մարգարիտները նոյնը չեն: Կա՞ն իրական մարգարիտներ. կան նաեւ կեղծ մարգարիտներ: Իրական եւ բնական մարգարիտները յարաբերաբար հազուագիւտ են եւ թանկարժէք: Կեղծ մարգարիտները շինծու են ... ապակիներէ շինուած իրեր են, որոնք թէեւ արտաքնապէս բնական մարգարիտներու տեսքը ունին:

Բնական եւ իրական մարգարիտները ծովերու եւ ովկիանուներու բնակիչ ոստրէներէ կու գան մեզի: Երբ աւագահատիկ մը ոստրէն փափուէ միշտ մէջ կը մտնէ եւ հոն տեղաւորուի, մարմինին այդ մասին բջիջները մսեղէն փոքր տոպլրակ մը ըստ կը շինեն: Ոստրէն իր մէջէն հիւթ մը կ'արտադրէ եւ կը ծածկէ աւագահատիկը եւ օրեր, շաբթիներ եւ ամիսներ՝ խաւ առ խաւ կը պատէ զախ, մինչեւ երջանիկ այն օրը երբ կազմուի բնութեան այդ հրաշալիքը որ կը կոչուի մարգարիտ:

Հստ ծովախոյց զիտուններուն, երբ աւագահատիկը մտնէ ոստրէն մարմինին մէջ՝ ոստրէն կը շինել կամ թոյլ կու տայ որ այդ աւագահատիկը խոցէ եւ շարունակ վիրաւորէ զինք, եւ կամ ալ համբերութեամբ եւ տոկալով պատէ զախն իր մարմինին արձակած հիւթով եւ տակաւ առ տակաւ շինչ ապագայ մարգարիտը:

Ոստրէն ալ, բնութեան հաղորդած այլ առակներուն նման, դաս մը կը սորվեցնէ մեզի: Երբ կեանքի այլեւայլ փորձառութիւններ կը ցցուին մէր առջեւ, ոստրէն համակ հութիւնը խոցող աւագահատիկներու պէս, այն ատեն այդ փորձառութիւնները կամ պիտի դառնան մեզ կործանող բաներ եւ կամ անոնք պիտի դառնան մեզի համար մարտահրաւերներ, որոնց յաղթահարումովը պիտի կարենանք ստեղծել կեանքի գեղեցիկ մարգարիտները:

Բազմաթիւ օրինակներ կարելի է յիշել պատմութենչն, ուր մարդիկ իրենց մարտահրաւէր եղող «աւագահատիկը» վերածեր են «Մարգարիտ»ի: Յիշենք անոնցմէ միայն օրինակ մը.՝ «18-րդ դարու կիսուն անգլիացի պատմագէտ էտուրտ կիպընի առջեւ առիթով մը մարտահրաւէր մը դրուեցաւ: Հարց եղաւ թէ ինչպէ՞ս Հոռվմէական հզօր կայսրութեան պէս պետութիւնը մը կիլուգեցաւ եւ կործանեցաւ: Այս հարցը «աւագահատիկ»ի մը նման մարտահրաւէր մը եղաւ կիպընի համար: Քսան տարի շարունակ ան մէջ համբերութեամբ, տոկալով եւ յարատեւութեամբ մտաւորական այդ «աւագահատիկը» վերածեց պատմական գեղեցիկ մարգարիտ մը՝ «Տկարացումն ու

Անկումը Հոռվմէական կայսրութեան» վերտառութեամբ դասական եւ կոթողական գործին:

Բնութեան եւ պատմութեան մեզի ընծայած առակներուն ու մէր Ս. Գիրքի հատուածի լոյսին ներքեւ՝ մէր ուշագրութեան առարկայ կը դառնան հետեւեալ խորհրդածէլի երկու դասերը.՝

Առաջին, կեանքի կարեւորագոյն նուածումները ընդհանրապէս ժամանակի կը կարօտին: Զանոնք ձեռք ձգելը դիւրին չէ յաճախ:

Օրինակի համար, մէր պարտէներու մէջ տաստակն ու անպէտ խոսերը շուտով կը բուսնին ու կը մեծնան, բայց գեղեցիկ ու հոտաւէտ ծաղիկներ մեծնելը ժամանակի եւ խնամքի կը կարօտին: Շուկայի պատրաստ ճաշերը քանի մը վայրկեանի մէջ կարելի է պատրաստել եւ սեղան զնել, բայց տան համարած ճաշերու պատրաստութիւնը ժամանակի կը կարօտի:

Այսպէս նաեւ, կեանքի այլազան մարգերու մէջ կարգ մը նուածումներ կան յաջողութիւններ ձեռք ձգելու համար անհրաժեշտ է ժամանակ տալ, համբերել, տոկալ եւ յարատեւել:

Զոր օրինակ, համալսարանական ուսումն ու դաստիարակութիւնը, ինչպէս նաեւ արհեստագործ վարդ մարդու նուածումները ինքնաբերաբար եւ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ ձեռք չեն ձգուիր: Անոնք ժամանակի կը կարօտին, երկար տարիներու տքնաջան աշխատանքի, համբերել ուղարկութեան եւ զողութեան:

Կամ, նկատի առնենք ընտիր ընտանիքի մը օրինակը: Ընտիր ընտանիք մէկ օրէն միւսը չի կազմուելու օրին մէջ կամ կարճ ժամանակամիջոցի մը արգասիքները չեն:

Գեղեցիկ տաճարները տասնեական էական երաներու աշխատանքի արդիւնք են: Արուեստի եւ գեղարուեստի գլուխ գործոցները երկար տարիներու անխոնջ եւ համբերատար նուիրումի ստեղծագործութիւններ են:

Մարդոց նկարագիրն ալ ժամանակի եւ բազմաթիւ փորձառութիւններու արգասիքն է: Ինչպէս Հոռվմը մէկ օրուան մէջ չի կամ կարճ ժամանակամիջոցի մը արգասիքները չեն:

Այո՛, կեանքի կարեւորագոյն նուածումները ժամանակի կը կարօտին առջեւ կարծանող մէջ կը կառուցուի բանը մը չէ:

Երկրորդ, կեանքի կարեւորագոյն նուածումները ոչ միայն ժամանակի կը կարօտին, այլ նաեւ անսահման համբերութեան:

Համբերութիւնը աստուածացին մըն է, որ կը ծնի ու կը զօրանայ նեղութեանց, դժուարութիւններու եւ տառապանքի հնոցին մէջ: Համբերող անձը փորձութիւններու եւ դժբախտութիւններու դէմ քաջաբար կուրծք կու տայ եւ առանց յու-

երեւանի Մէջ Կայացաւ Միջազգային Գիտաժողով Հայ Ժողովուրդին Ինքնութիւնը Պահող Գրաւականը Հայ Բանասիրութեան Պահպանումն է.

Հայաստանի ազգային գրադարանի նախագահութեան դահլիճին մէջ կայացաւ «Հայ բանասիրութեան հեռանկարներ» խորագրով միջազգային գիտաժողովը, որ կազմակերպուած էր Հայ Առաքելական եկեղեցուոց ԱՄՆ-ի Արեւմտեան թեմմի առաջնորդ, գերաշնորհ Տէր Յովնան արքեպիսկոպոս Տէրտէրեանի հովանաւորութեամբ, Ազգային գրադարանին հետ համագործակ ցոլթեամբ:

Հայ Առաքելական եկեղեցուոց Սիեթըլի հոգեւոր հովիր Վազգեն քաղաքացն ներկայացնայ Պոյածեանը ներկայացուց Յովնան արքեպիսկոպոս Տէրտէրեանի ուղերձը՝ ուղղուած գիտաժողովի մասնակիցներուն:

«Հայագիտութեան եւ յատկապէս համար հայ բանասիրութեան հետագայութեան գարգացման ուղղուած մարտահրաւական ժամանական քայլերը որդեգրելով՝ Հայ բանասիրութիւնը հարացնուուր պիտի ըլլայ տեսնել արժանի դիրքի վրայ: Գիտաժողովի հեղինակաւոր եւ փորձառուուր մասնագիտական ու աշխարհագային ոլորտներուն մէջ:»

«Գիտաժողովը այս հարթակին է, ուր միանական ճիգերով, մասնագիտական քննարկումներով եւ գործնական քայլերը որդեգրելով՝ Հայ բանասիրութիւնը հնարաւոր պիտի ըլլայ տեսնել արժանի դիրքի վրայ: Գիտաժողովի հեղինակաւոր եւ փորձառուուր մասնագիտական ու արժանագույն ներկայացներն ու երիտասարդ հետազոտողները իրենց մասնագիտական ու շրջանացնեաց մօտեցումներով, արդիւնաւէտ քննարկումներով նոր որակ եւ արժէք պիտի ներկայացնեալ արժանագույն ներկայացներուն մէջ:»

«Գիտաժողովը այս հարթակին է, ուր մասնագիտական ճիգերով, մասնագիտական քննարկումներով եւ գործնական քայլերը որդեգրելով՝ Հայ բանասիրութիւնը հնարաւոր պիտի ըլլայ տեսնել արժանի դիրքի վրայ: Գիտաժողովի հեղինակաւոր եւ փորձառուուր մասնագիտական ու արժանագույն ներկայացներուն մէջ:»

թեամբ գործնական անհրաժեշտ քայլեր ճեռնարկելու նախանձախնդրությամբ մղուած, ԱՄՆ-ի Արեւմտեան թեմմը կազմակերպեց «Հայ բանասիրութեան հեռանկարներ» միջազգային գիտաժողովը Երեւան մէջ, Ազգային գրադարանին հետ համագործակցութեամբ: Հայ ժողովութիւնին ինքնութիւնը պահող գրաւականը Հայ բանասիրութեան պահապանումն է, այսինքն՝ Հայոց լեզուի, Հայ գրականութեան, Հայ բանահանձնական անհրաժեշտ պահապանումն ու զարգացումը», ըստուած էր գերաշնորհ Տէր Յովնան արքեպիսկոպոս Տէրտէրեանի ուղերձին մէջ:

Ազգային գրադարանի տանօրէնի խորհրդական Ներսէս Հայրապետեան իր կ'արձանագրին հայ ապահանձնական անունով՝ Հանրապետութիւններու կողքին, սակայն երկու դուռը բացացած էին կ'արձանագրին համար:

«Հանրութիւնը միշտ մեր գրադարանը վաղաքական անունով՝ Հանրապետութիւններու կողքին կը համար

ԺԻՐԱՅՐ ԻՍԿԵՆԵԱՆ ԾԱՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿ (1924 - 2024)

ԿԱՐԻՆԵ ՏԵՐ ԳԵՂՐԳԵԱՆ

ՕՐԵՐՄ ԱՐԱՆՈՒԹ Է ՀԱԼԵՎԱՀԱՅ ԵՐԱԺԻՉ, ԽՄԲԱՎԱՐ, ՊԱՍՈՍԻՑԻ, ՀԱՆԳՈՒԵԿԵԱԼ ԺԻՐԱՅՐ ԻՍԿԵՆԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԸ: ԺԻՐԱՅՐ ԻՍԿԵՆԵԱՆ ԱՆՈՆՆԸ ԻՐ ՈւՐՈՅՆ ՄԵՂՆ ՊԱՆԻ ՍՖԻՒՐՔՈՒԹ, ՀԱՅՐԵՆԻՔՈՒԹ, յատկապէս՝ ՍԻՐԻԱՅԻ ՀԱԼԵՎ Քաղաքում: Այստեղ նա վարել է մի շարք պատասխանատու պաշտօններ. եղել է դպրագետ Ս. Աստուածածին եկեղեցում 1944-2000, Կիլիկան ճեմարանութ դասաւանդել է հայերէն, հայոց պատմութիւն եւ երաժտութիւն 1946-1951, եղել է ՀԲՀ Միութեան Ս. Մեսրոպէան նախակրթարանի տնօրիչնը 1951-1979, հիմնել եւ դեկավարել է ՀԲՀ Միութեան «Սպենդիարեան» երգչախումբը 1953-1973, Հալէպի Արաբական պետական երաժշտանոցում երաժշտութեան տեսութիւն է դասաւանդել 1965-2000, Միթթարեան վարժարանութ դասաւանդել է հայոց լեզու եւ երաժշտութիւն 1980-1999, դեկավարել է է Կրթասիրաց Մշակութային միութեան «Առնօ Բարեզանեան» երգչախումբը 1984-ին:

Ժիրայր Իսկենեանը ծնուել է 1924 թուականին, Հալէպում, այնթապցի Սարգիս Իսկենեանի եւ Լուսիա Անսրլեանի ընտանիքում: Նախնական կրթութիւնը ստացել է Կիլիկան վարժարանութ, ապա դարձել է սան Անթիլիասի նորաբաց Դպրեկանքում: Ահա թէ ինչ է դրում այդ մասին հալէպահայ մտաւորական լեռն Շառոյեանը. «Հո՞ս է որ հմտացեր էր եկեղեցական

նակցել է Ալ. Սպենդիարեանի ծննդեան 100-ամեակին նուիրուած հանդիսութիւններին, 1962-ին եւ 1984-ին հրաւիրուել է մասնակցելու պիտուքահայ ուսուցիչների կատարելագործման դասընթացքներին:

1985-ին, իր դպրագետութեան 50-ամեակի առթիւ՝ ժիրայր Իսկենեանը արժանացել է Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան «Ս. Մեսրոպ Մաշտոց» շքանշանին, ձեռամբ Գարեգին Բ. կաթողիկոսի: Ստացել է նաև Ս. Աստուածածին եկեղեցու թաղականութեան եւ Դպրաց դասի շքանշանները:

Դպրագետութեան 50 ամեակի ոսկեայ մեղալները. կենտրոնում՝ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան, աջին՝ Դպրաց դասի, ձախին՝ Թաղականութեան

Սիրիայի պատերազմի օրերին, 2012-ին, ժիրայր Իսկենեանը

Ժիրայր Իսկենեանը դեկավարում է Դպրաց դասը

շարականագիտութեան մէջ, ինչ որ մեծապէս օգտակար պիտի ըլլար իրեն յետագալին, քանի որ Հալէպ վերադարձին՝ դպրագետութիւնը պիտի դառնար իր գործունէութեան հիմնական կայուածը: Երեւակայեցէք, 1944-էն սկսեալ մինչեւ 2000 թուական, լման 55 տարի, ան դպրագետի շապիկը չէ՞ր հանած վրայէն, ու ամէն Կիրակի (տարին 52 շաբաթ) իր հետեւակ դպիրներուն գլուխը կանգնած՝ պայծառացուցած էր Ս. պատարագի արարողութիւնները: Այդ 55 տարիներէն 47-ն՝ Ս. Աստուածածին եկեղեցու մէջ, որուն խորհրդանիշներէն մին դարձեր էր իրաւամբ»:

Հայրենիք է Հրամիրուել. 1969-ին՝ որպէս խմբավար, Կոմիտասի ծննդեան 100-ամեակին, 1971-ին՝ ՀԲՀ Միութեան Հալէպի «Սպենդիարեան» երգչախմբի հետ մաս-

նատանիքի հետ տեղափոխում է Հայաստան: Մի քանի տարի անց, 90 տարեկանին, վախճանւում է մայր հայրենիքում:

Առանց կանխագուշակելու իր կեանքի ընթացքը, 1973 թուականին, Հալէպում, Մայրերի օրուայ տօնակատարութեան ժամանակ ժիրայր Իսկենեանը հայ մայրերին էր փոխանցում իր պատգամը, որտեղից պիտի ներկայացնենք հետեւեալ մէջբերումը.

«Մեր ժողովուրդը այս քնքովշ մայր բարով որակած է իր հայրենի հողն ու հայրենիքը, իր լեզուն, զանոնք կոչելով մայր հայրենիք, մայր հող, մայր լեզու: Եւ այս բոլորը ի զուր տեղը չէ, քանի որ մայրն է աղբիւրը արարչութեան, աղբիւրը ծնունդին եւ կեանքին: Մայր հայրենիք կամ մայր հող կ'ըսենք, որովհետեւ հողն ու հայրենիքն են որ մօր նման կը ծնին

Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարքին Համաձայն Պոլսահայ Համանքը՝ 50 Հազար Բնակիչ Ունի եւ 50 Եկեղեցի

Անցեալ Կիրակի, Վարդապառի տօնին առիթով Պոլսոյ արուարձաններէն Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցուց մէջ, տեղի ունեցաւ խանդավառ տօնախմբութիւն մեծաթիւ հաւատացեալներուն ներկայութեան: Արարագութեան կը նախագահէր թուրքիոյ հայոց պատրիարքը:

Քրիստոսի այլակերպութեան տօնին կապակցութեամբ Ամեն. Պատրիարք Հայրը՝ աւուր պատշաճի քարոզէն ետք, ներկայ եղաւ նաեւ Տիկնանց Միութեան կողմէ սարքուած սիրու սեղանին, որուն կը մասնակցէին աւելի քան 350 հոգի: Գործադրուեցաւ պատշաճ յայտագիր մը, մասնակցութեամբ Ս. Թագաւոր երգչախումբի քանի մը անդամներուն:

Պատրիարք Հայրը ժողովուրդին խօսք ոիւղելով անդրադարձաւ երկու կարեւոր արժէքներու, աւանդութեան եւ ժառագութեան տրամադրուած է Գալֆայեան վարժարանի տրամադրութեան ներքեւ:

Նշենք նաեւ Ս. Կարապետ եկեղեցուց կից Սէմէրճեան ճեմարանի չէնքը կառուցուած է 1838-ին եւ ներկայիս սիրայութար կերպով տրամադրուած է Գալֆայեան վարժարանի տրամադրութեան ներքեւ:

Դատեր կողմէ աւանդներուն:

Գնալը Կղզիին Սէջ Վարդապառը Հանդիսաւորապէս Տօնուեցաւ

Պոլսոյ Գնալը կղզիի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցեւոյ մէջ Կիրակի, Յուլիսի 7-ին, 2024, հանդիսաւորապէս նշուեցաւ Քրիստոնի Պայծառակերպութեան տաղաւարը: Պատարագիչն էր կղզիներու հոգեւոր հովիւ Հոգի. Տ. Յարութիւն կղզիներու համապատասխան տաղաւարը: Մինչ այդ բազմաթիւ անձեր ու մանուկներ ջրախաղով հակիրճ պահանջութիւն: Տեղի ունեցաւ նաեւ հիւրասիրութիւն թաղացին Խոր-հուրդին կողմէ:

Օրուան խորհուրդին շուրջ Հայր Սուրբն արտայատուելով իր

ազգը ու կը պահեն գայն»:

Եւ իրաւամբ, մայր հողն այժմ իր գրկում է պահում հանգուցեալ երաժիշտացութիւններին:

Ժիրայր Իսկենեանին, հայ մշակութիւն Սփիւրքում ծառայած նուիրեալ երաժիշտացութիւններին:

ԵՎՐՈ-2024. ԱՆԳԼԻԱՆ ՀԱՍԱԼ ԿԻՍԱԵՂՐԱԿԻՀ

Ֆութապոլի եւրոպայի առաջնութեան քառորդ եղրափակիչի շրջանակներուն մէջ Անգլիան մրցեցաւ Զուլիցերիոյ հետ:

Տուսելտորֆի մէջ տեղի ունեցած մրցումի առաջին կիսախաղին խումբերը չկարողացան բանալ հաշիւր:

Երկրորդ կէսին անգլիացիները առաւել շատ կը տիրէին գնդակին: Սակայն Զուլիցերիոյ խումբը կարողացաւ արդիւնքին մէջ առաջ անցնիլ 75-րդ վայրկեանին: Անգլիան վերականգնեց արդիւնքը: Հանդիպման հիմնական ժամանակը աւարտեցաւ հաւասար՝ 1:1: Աւելացուած ժամանակի ընթացքին եւս կոլ չարձանագրուեցաւ եւ յետիսազին 11 մէժրանոց հարուածներով անգլիացիները յաղթեցին 5:3 արդիւնքով ու կիսաեղրափակիչի խաղին պիտի մրցին Հոլանդայի հետ:

Սպանիան Յաղթեց Գերմանիոյ եւ Հասալ Կիսաեղրափակիհ

Եւրոպայի առաջնութեան քառորդ եղրափակիչի շրջանակներուն Սպանիան մրցեցաւ Գերմանիայի հետ:

Շտուտգարտի մէջ կայացած խաղի 51-րդ վայրկեանին, Սպանիան կարողացաւ առաջ անցնիլ, սակայն Գերմանիան յաջողեցաւ հաւասարեցնել արդիւնքը:

Հանդիպումը տեղափոխուեցաւ լրացուցիչ ժամանակ, որտեղ վերջին վայրկեաններուն Սպանիոյ հաւաքականի համար յաղթական կոլի հեղինակ դարձաւ Մերինոն:

Կիսաեղրափակիչին Սպանիոյ հակառակորդը պիտի ըլլայ ֆրանսան:

Ֆրանսան Հասալ Կիսաեղրափակիհ

Եւրոպայի առաջնութեան քառորդ եղրափակիչին ֆրանսան մրցեցաւ Փորթուկալի հետ:

Լայպցիկի մէջ կայացած խաղի առաջին կէսին թէ Փորթուկալը, թէ ֆրանսան կը փորձէին առաջատարի դերը ստանձնել: Առաւել վտանգաւոր էին ֆրանսայի խաղողներու յարձակումները: Սակայն առաջին կիսախաղը աւարտեցաւ առանց կոլերու:

Երկրորդ կէսին եւ յաւելեալ ժամանակի ընթացքին արդիւնքը մնաց անփոփոխ:

Խաղի արդիւնքը որոշուեցաւ կենալթիներով ու ֆրանսան յաղթեց 3:5 արդիւնքով:

ՈՒԼԱ ԸՆԲԻՉՆԵՐԸ ՉԵՆ ՄԱՍԱԿԾԻ ՓԱՐԻԶԻ ՈՂԻՄԱՊԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐՈՒՆ

Ուլսաստանի մարզական ըմբշամարտի ֆետերացիան պաշտօնական ուղերձով յայտնած է Փարիզի Ողիմապիական խաղերու մասնակցութենէն հրաժարուելու մասին:

«Փետերացիան, հաւաքականներու մարզիկներն ու մարզիչները տեղի չեն տար քաղաքական գործիչներու պահանջներուն եւ թուլ չեն տար կոտրել ուսասատանեան խումբերու ողին: Մենք չենք ընդունիր ոչ մարզական ընտրութեան սկզբունքը, որով կ'առաջնորդուի Միջազգային ողիմապիական կոմիտէն», ըստած է այս առթիւ հրապարակուած յայտարարութեան մէջ:

Ամերիկայի Գաւաք. Պրազիլ Պարտուեցաւ Ուրուկուային Եւ Դուրս Մնաց

ԱՄՆ-ու մէջ ընթացող ֆութապոլի Ամերիկայի Գաւաքի քառորդ եղրափակիչին Գոլումպիայի հաւաքականը Արիզոնա նահանգի կենտրէլ քաղաքին մէջ մրցեցաւ Փանամայի խումբի հետ եւ առաւելութեան հասաւ 5:0 արդիւնքով:

Կիսաեղրափակիչին Գոլումպիայի մրցակիցը պիտի ըլլայ Ուրուկուայի հաւաքականը, որ Լաս Վեգասի մէջ յետիսազին 11-մէթրանոցներով 4:2 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Պրազիլին:

Խաղի հիմնական ժամանակը աւարտեցաւ 0:0 արդիւնքով:

ԽԱՄԵՍ ՈՒՍՏՐԻԿԵՆ ԿՐԿՆԱԾ Է ԼԻՆՆԵԼ ՄԵՍԻԻ ՑՈՒցԱՆԻՉԸ

Գոլումպիայի հաւաքականի եւ Պրազիլական «Սան Փաուլոյի» 32-ամեայ կիսապաշտպան Խամես Ռոդրիգեսը Ամերիկայի Գաւաքի մրցաշարին արդէն կատարած է 5 կոլային փոխանցում: Քառորդ եղրափակիչին Գոլումպիան 5:0 արդիւնքով յաղթած էր Փանամային, Խամես Ռոդրիգեսը նշանակած էր 1 կոլ, կատարած 2 կոլային փոխանցում:

Ամերիկայի Գաւաքի նախկին խաղերու ընթացքին երեք ֆութապուհաս յաջողած է մէկ մրցաշարին կատարել 5 կոլային փոխանցում. Տեսիլսոն (Պրազիլի, 1997), Ալեքս (Պրազիլի, 2004), Լիոնել Մեսի (Արժանին, 2021):

Կիսաեղրափակիչին Գոլումպիան Յուլիսի 11-ին կը մրցի Ուրուկուելի հետ:

WBC Ախոյեանական Մրցանարտ. Արտէն Յարութիւնեանը Պարտուեցաւ Շաքուր Սթիվենսոնին

Փռոքէսիոնալ բռնցքամարտի թէթեւ ծանրութեան մէջ WBC վարկածով աշխարհի ախոյեան, ամերիկացի Շաքուր Սթիվենսոնը պաշտպանեց տիտղոսը՝ պարտութիւն ան մատնելով 33-ամեայ գերմանահայ Արտէն Բարութիւնեանին:

ԱՄՆ-ի Նիուարք քաղաքին մէջ տեղի ունեցած մէնսամարտին 27-ամեայ Շաքուր Սթիվենսոնը յաղթեց 12 ռառնտի ընթացքին մրցավարներու միաձան որոշմամբ (119-109, 118-110, 116-112):

Անպարտէլի Սթիվենսոնը 22-րդ յաղթանակը արձանագրեց փրոֆեսիոնալ ունկի վրայ: Յարութիւնեան 14 մէնսամարտերու ընթացքին երկրորդ պարտութիւնը կրեց:

Ողիմպիական վարկանիշային մրցաշարին ուղև ըմբիշները նուաճած են 18 հնարաւորէն 16 ուղեգիր: Յունիսի 15-ին ՄՕԿ-ը հրապարակած էր մասնակցութեան իրաւունք ստացած ուղև ըմբիշներու ցուցակը, որ բաղկացած է ընդամէնը 10 մարզիկէ: